

Právnickéj fakulte UK. Pre budúcnosť by sa právna historiografia na Slovensku mala zaoberať predovšetkým slovenskou problematikou a tým by sa mala zúčastňovať na vytváraní spoločných československých právnych dejín. Do perspektívnych úloh by sa mal preto zaradiť predovšetkým výskum feudalizmu a štátoprávnych snáh Slovákov od r. 1848.

Odpoludňajšie rokovanie sjazdu sa venovalo diskusii o stave vyučovania všeobecných a národných dejín na stredných a odborných školách. Druhý a tretí deň sa sjazd zaoberal národným vývinom Slovákov od najstarších čias až po súčasnosť. O štátoprávnych požiadavkách Slovákov v r. 1848 — 1918 referovali prof. Rebro a Mésároš, C. Sc.

L. Bianchi

Právní historie na XII. mezinárodním sjezdu historiků ve Vídni 29. 8. — 5. 9. 1965

Letošní XII. mezinárodní kongres historických věd, konaný v našem blízkém sousedství, vyznačoval se mimořádným¹ bohatstvím témat buď přímo právněhistorických anebo s dějinami státu a práva těsně souvisících. Potvrdí nám to už nahlédnutí do čtyř svazků oficiálních referátů rozeslaných přihlášeným účastníkům krátce před zahájením sjezdu.² Připočteme-li k tomu ještě program různých afiliovaných útvarů, jejichž referáty se do oněch čtyř svazků většinou nedostaly, v čele s Mezinárodní komisí pro dějiny stavovských shromáždění³ a Mezinárodní asociací právních historiků⁴, dostaneme pro onen letošní vídeňský týden také z hlediska právní historie obraz velmi bohatý, pestrý, ba přímo impozantní.

Mezi „velkými tématy“ kongresu upoutaly pozornost právního historika zejména referáty „Der Toleranzbegriff in der österreichischen Kirchenpolitik“ (Erika Weinzierl - Fischer) a soubor referátů vypracovaných k tématu „Les classes dirigeantes de l'Antiquité aux temps modernes“ v čele s příspěvkem G. Tellenbacha o vývoji šlechty ve středověku. V oddíle „Histoire des continents“ zaslouží zvláštní zmínky jednak téma „Origins and continuity of the ancient Mesoamerican Civilizations“ (řada autorů), jednak referát „Chinese legal institutions etc.“ (Noboru Niida) a v oddíle „Commissions“ především referát E. Lousse „Assemblées représentatives et taxation“.

Pro právní historii zvláště podnětný, pestrý a bohatý byl oddíl „metodologický“, z něhož nelze necitovat referát E. Engelberga „Fragen der Evolution und Revolution in der Weltgeschichte“, stať R. A. Kanna „Federalism and the federal state in history“, článek J. Engela „Zum Problem der Schlichtung von Streitigkeiten im Mittelalter“, studii H. Zimmermanna „Rechtstradition in Papsturkunden“, zprá-

¹ O předchozím XI. kongresu konaném ve Stockholmu 1960 srov. ve *Věstníku ČSAV*, roč. 69, 1960, str. 640—642 (V. Vaněček) a 642—650 (V. Husa).

² Comité international de sciences historiques. XIIe Congrès international, Vienne. *RAPPORTS I* (Grands thèmes), 574 str.; *II* (Histoire des continents), 262 str.; *III* (Commissions), 206 str.; *IV* (Méthodologie et histoire contemporaine), 302 str., Horn - Wien 1965.

³ Viz o ní u nás zejména ve *Věstníku ČSAV*, roč. 66, 1957, str. 388—389; *tamtéž*, roč. 71, 1962, str. 602—605; zde níže, str. 281—282.

⁴ O ní viz ve *Věstníku ČSAV*, roč. 70, 1961, str. 592—593.

vu E. Molnára „Les fondements économiques et sociaux de l'absolutisme“, referát H. Sturmbergera „Das Problem der Vorbildlichkeit des türkischen Staatswesens im 16. und 17. Jh. und sein Einfluss auf den europäischen Absolutismus“ a konečně příspěvek Fr. Grause (a kolektivu) „Les débuts des États du Moyen âge en Europe centrale“.

Mezinárodní asociace právněhistorická vystoupila na vídeňském kongresu s pečlivě připraveným programem směřujícím k osvětlení vývoje soudnictví ve světovém měřítku. Dne 31. srpna dopoledne byly projednány referáty jednak prof. H. J. Wolfa (Freiburg i. B.) o soudnictví v helenistických královstvích a v římské říši, jednak Mgr. Ch. Lefèbvre (Řím) o vlivu učeného právnictví na vývoj soudní organizace v Evropě. Téhož dne odpoledne přišly na řadu referáty jednak B. Leśnodorského (Varšava) o laickém elementu v soudnictví 18. až 20. stol., jednak R. Ishii a M. Shugo (Tokyo) o historickém vývoji soudnictví v Japonsku a v Číně. Shrnutím prof. J. Gilissena (Brusel) bylo toto zasedání, které bylo prvním vědeckým zasedáním Asociace vůbec, zakončeno.

Pokud jde o vědeckou náplň vídeňských jednání Mezinárodní komise pro dějiny stavovských shromáždění (parlamentarismu), podává o něm níže zprávu V. Urfus. Dodati je třeba, že jak Asociace, tak Komise probraly na vídeňském kongresu i velmi závažný pořad jiných otázek, mezi jiným i další program činnosti, přijetí nových členů, otázku eventuálních publikací, dobu a místo příštích zasedání, volby nového vedení na dalších pět let atd. Novým předsedou Asociace stal se prof. Jean Gaudemet (Paříž), jejím novým generálním sekretářem prof. Robert Feenstra (Leyden). Podepsaný československý delegát byl opětně zvolen do předsednictva (bureau) Asociace a také do vedení Komise (jako její druhý místopředseda). V těchto svých funkcích předsedal jednáním příslušných organizací ve dnech 31. srpna a 4. září.

Václav Vaněček

Vídeňské a palermské zasedání Mezinárodní komise pro dějiny stavovských shromáždění

Jednou z mezinárodních institucí, které se sešly jako affiliované organizace v rámci XII. světového historického kongresu (jako jeho III. sekce) byla i *Commission Internationale pour l'Histoire des Assemblées d'États* čili *International Commission for the History of Representative and Parliamentary Institutions*, se kterou československá právní historie spolupracuje již řadu let. I letošní kongresové zasedání, věnované monotematicky „sněmům a daním“ (*Assemblies and Taxation*), potvrdilo již od dřívějšíka známou skutečnost, že náplň práce této Komise vykazuje určitou podvojnou, danou v podstatě rozdílem mezi jejím původním francouzským a pozdějším anglickým označením. Vlastní zasedání, jež se konalo ve dnech 30. srpna, 3. a 4. září, bylo zahájeno úvodním souhrnným referátem předsedy Komise prof. E. Lousse. Na něj navázal pak pozoruhodný počet jednotlivých příspěvků s různorodou a zajímavou tematikou. Poměrně největší pozornosti se těšil francouzský vývoj, jemuž byl věnován jak referát prof. R. Forevillové (Rennes) „*Representation et Taxation du Clergé au IVe Concile du Lateran*“, tak i přednáška prof. A. Lublinské z Leningradu na téma „*La Representation des États en France au XVIIe siècle*.“ Ke klasickým otázkám vývoje anglického parlamentarismu byl zaměřen příspěvek Američana